

Hildakoen txatbotak

DIANA FRANCO EGUREN

Iragana ulertzen saiatzen eta etorkizuna bideratzen, oraina joaten zaigu zenbaiti. Nire proiektuetako bat (hasi baina landu ez dudana oraindik) dudana zuhaitz genealogikoa egitea da. Horretan lagunduko didan liburuxko bat ere erosi nuen. Baina, hain da handia lana, liburuxkoa apalean dudala, hautsa hartzen. Nire familiaren genealogiak adar asko ditu, migrazio historia ugari, gutxi dokumentatuta... Hori bai, arbasoen inguruan informazioa aurkitzeko zenbait webgune aurkitu ditut Euskal Herrian eta Espainiako Estatu mailan. Erregistro zibilak informazioa gordeta dauka 1871 gerotik, pertsonaren jaiotzaren, ezkontzen, heriotzaren informazioarekin. Bilatzen zabilzan arbasoaren informazioa 1871 aurretikoa bada, lurralde bakoitzaren elizaren artxibo historikoan bilatu beharko zenuke. Familiakoak estatu barnean migratzaileak izan badira, estutuko estatistika institutuaren webgunean kuxkuxeatu dezakezu abizenen banaketa estatuan; atzeritrik badator, forebears webgunean ikusi daiteke zelan zabaldu den abizen bat munduan. Zure abizena euskalduna bada, horren etimologia eta heraldika aztertzeke Añamendiko webgunean informazio ugari aurkituko duzu. Nahiz eta nire arbasoak pertsona xumeak izan, eta euren bizitzetan gauzarik nabarmenena izan jaio, ezkondu eta hil egin zirela, konexio hori egiteak badu, nigan behintzat, holako xarma bat. Beharbada, holako sentimenduren batek motibatzen ditu hildakoen txatbotak sortzea. Aeon webgunean "Chat bots of the dead" artikulua irakurri dut: hainbatek, hildako senideen izate ohiarekin nolabaiteko harremana mantentzeko, hildakoak bizitzan zehar sortu zuen informazio corpusa (idatzitakoak, audioak, bideoak, marrazturikoak...) baliatuta algoritmoak elikatzen ditu, arbasoen mundu ikuskera, ahotsa, logika errepikatuko lukeen adimen artifizial bat sortzeko bidean.

Genealogiaren helburuetariko bat litzateke memoria modu zorrotzean aztertzea, eta horren bidez iragana hobeto ulertzea. Baina, modu generatiboan bizidunok dugun errealitatearekin harremanetan ikasteko aukera duen hildako baten txatbota memoria litzateke? Beharbada, memoriatik baino, ma-muaren ideiatik gertuago egongo ginateke. ●

PKKren desegitea

LANDER ARBELAITZ / ONINTZA IRURETA

Abdullah Öcalan-ek 26 urte daramatza preso Turkiako Imrali uhartean, "erakunde terrorista-ko" buruzagitza egotzita, eta urteak iragan dira bere azken argazkia ikusi zenetik. Joan den astean, argazki berri bat zabaltzeko baimena eman zuen Turkiako Gobernuak. Bertan, PKK-ko buruzagi kurdua ikus daiteke DEM alderdi ezkertiarreko zazpi goi kargudunekin, honek esku artean adierazpen bat duela. Turkiako CNNk zabaldu duen Öcalanen adierazpenean, PKKri bere burua disolbatzeko eskatu dio.

"Indarrez desagerraraztea lortu ez duten edozein komunitate edo alderdi modernok egin ohi duen bezala, kongresua deitu eta hartu zuen erabakiak: talde guztiek armak albo batera utzi behar dituzte eta PKK-k bere burua disolbatu behar du", esan du Öcalanek. "Gizarte demokratiko baten beharra eztabaida ezina da. PKK-k, [Turkiako] Errepublikako in-surgentzia eta mugimendu armatu handi eta luzeenak, oinarri soziala eta babesa aurkitu zituen batez ere politika demokratikoaren bidez itxita zeudelako", adierazi du. Egoera hori aldatu dela eta armak uzteko baldintzak badaudela dio buruzagi historikoak.

Kurdistango Rudaw agentziak nabarmendu duenez, azken hilabetean DEM alderdia Ankara eta PKKren

arteana bake elkarrizketak bultzatzen saiatu da. Öcalanek eta Turkiako Gobernuak joan den urte amaieran abiatu zituzten bake negoziatioak eta Turkiako eskuin muturreko alderdi-ko buru Devlet Bahçelik eman zuen horren berri, zenbait eskaintza egi-tearekin batera.

Jarrera aldaketa hau etorri da Erdoganek DEM behar duenean, konstituzioan erreforma bat egiteko. DEMek bere aldetik presio egiten jarraitzen du Turkiako Gobernuak kurduen eskubideak errespetatu ditzan. Kurduak Turkiako herritarren %20 dira.

PKK-REN ERANTZUNA

Öcalan buruzagiaren deiari erabateko babesa eman dio PKKk. Hala ere, azpimarratu du arrakasta izateko, marko politiko eta legal demokratikoez egokiak izan behar dutela. Berehalako su-etena deklaratu du PKKk, eta erasorik ez badute jasaten, ekintza armatuetan ez dutela parte hartuko gehitu du. Borrokaren beste garai bat hasiko dela dio PKKk, Öcalanen lidergoan, eta bakearen eta gizarte demokratikoaren aldeko deia gauzatzeko beharrezko-tzat jo dute Öcalan askatzea. Adierazpena ez dute bide baten bukaeratzat, baizik eta hasieratzat: "Hau da garaia argiki eta erabakitasunez 35 urtean, eta bereziki azken 20 urteetan, lortu ez duguna aurrera eramateko". ●

